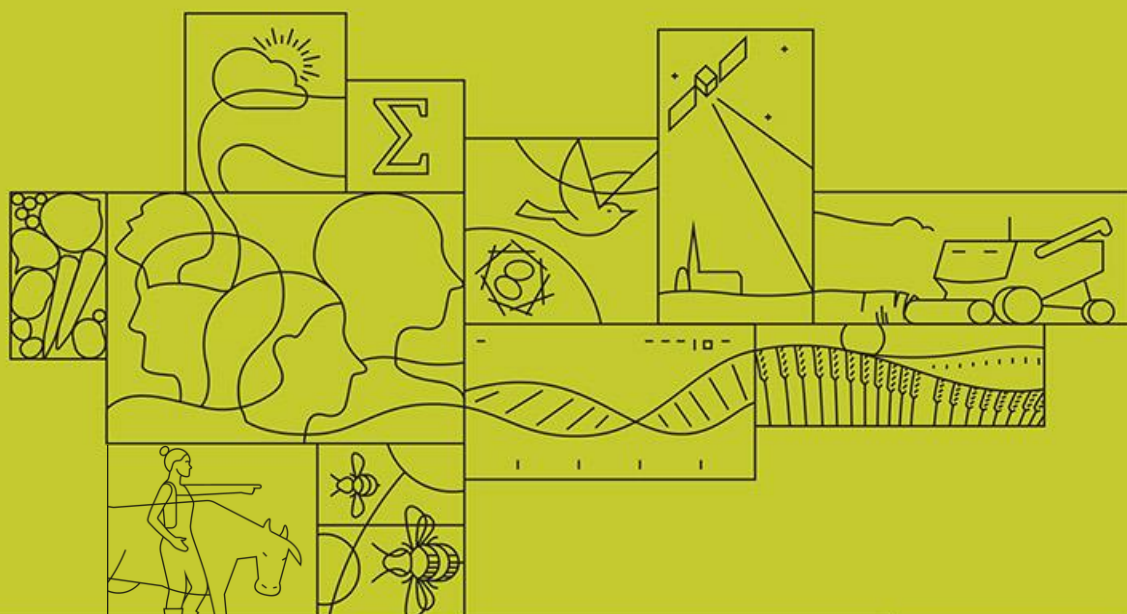

Eesti põllu- ja maamajandusliku teadmussirde ja innovatsiooni süsteemi (AKIS) iga-aastase rakenduskava täitmise aruanne

19. märts 2024

Maaelu Teadmuskeskus,
PRIA

Sissejuhatus

AKIS tegevuskava on koostatud Ühise põllumajanduspoliitika (edaspidi ÜPP) 2023-2027 strateegiakava raames seatud ülesannete lahendamiseks. Ülesannete õiguste seadusandlik alus tuleneb Euroopa ÜPP rakendamise seadusest ning selle alusel koostatud Regionaalministri käskkirjast „Teadmussiirde- ja innovatsioonisüsteemi arendamise toetuse andmine ning Maaelu Teadmuskeskuse põllumajanduse teadmussiirde- ja innovatsioonisüsteemi üldise tegevuskava ja 2023. aasta rakenduskava heakskiitmine (KK nr 74, kinnitatud 30. mail 2023).

AKIS üldise tegevuskava peaesmärk on põllu- ja maamajandussektori lisandväärtuse tõstmine¹.

AKIS on sidus struktuur ja teadmiste liikumine inimeste, organisatsioonide ja institutsioonide vahel, kes kasutavad ning loovad teadmisi põllumajanduse ja sellega seotud valdkondade jaoks.

AKIS tegevuskava elluviimist korraldavad Maaelu Teadmuskeskuse (edaspidi METK) töötajad ja Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Ameti (edaspidi PRIA) teenistujad. AKIS tegevuskava viiakse ellu koostöös sihtrühmade ja koostööpartneritega (nõustajad, koolitajad, esindusorganisatsioonid jt). AKIS tegevuskava elluviimist seirab ja suunab koorineeriva asutusena Regionaal- ja Põllumajandusministerium (edaspidi REM).

2023. aastal keskenduti AKIS tegevuskava rakendamise käivitamisele. Viidi läbi töötajate värbamine, osaleti nõuandeteenistuste uue korralduse väljatöötamises koostöös REMiga, algatati strateegilise pikaajalise kava ettevalmistused ning käivitati AKIS brändi disaini protsess. Alustati innovatsiooniteenuste pakkumisega. Alustati mitmes rahvusvahelise projektis osalemisega, mis võimaldab vahendada AKIS võrgustiku toimimise kogemusi ja ammutada ideid teistest liikmesriikidest, kuidas sektori ettevõtjate vajadusi paremini rahuldada. Kuna AKIS tegevusele aluse loovad dokumendid said kinnitatud eeldatust hiljem, osutus mitmete 2023. aasta tegevuskavas kavandatud mõõdikute täitmine ebareaalseks. Nõuandeteenistuse uue korralduse väljatöötamine oli ressursimahukas, nõustajate valideerimine algas alles 2024. aastal. Oodatust kauem võttis aega METKi ja PRIA võimalused värvata vajalikke töötajaid/teenistujaid, hangete korraldamine tegevuste tellimiseks erasektorist ning ka REMi õigusloome protsessid.

AKIS tegevuskava rakendamise teave on leitav teemalehel www.metk.agri.ee/akis.

Käesoleva aruande arutelu AKIS nõukogus toimub 15. märtsil 2024.a. ning kokkuleppel REMiga esitatakse Nõukogu tagasiside põhjal täiendatud versioon REMile.

---

¹ Eesmärk on sõnastatud viidatud käskkirjas (p 1.4). Põllu- ja maamajandussektorina mõistame põllumajandussaaduste esmatootmist, nende töötlemist ja maamajandust

Sisukord

Sissejuhatus.....	2
AKIS üksuse töökorraldus.....	4
Tegevuste ülevaade	4
Eelarve ülevaade.....	11
Kokkuvõte	12
Lisa: Täitmise sisuline ülevaade	13

AKIS üksuse töökorraldus

AKIS üldine tegevuskava sekkumise rakendamiseks koostati **2022. aasta lõpus** kogu ÜPP 2023-2027 rakendamise perioodi jaoks ning 2023.a. rakenduskava terve kalendriaasta peale. 30. mail 2023 allkirjastas regionaalminister käskkirja nr 74 „Teadmusiirde- ja innovatsioonisüsteemi arendamise toetuse andmine ning Maaelu Teadmuskeskuse põllumajanduse teadmusiirde- ja innovatsioonisüsteemi üldise tegevuskava ja 2023. aasta rakenduskava heakskiitmine“. Käskkiri sätestab AKISe elluviimise ülesanded alljärgnevalt.

Regionaalminister allkirjastas temaatilise käskkirja 30. mail 2023.

- AKISe koordineeriva üksuse (ingl.k. *AKIS coordination body*) ülesandeid täidab Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi (*REM*) teadus- ja arendusosakond (TAO).
- METK ülesandeks AKIS tegevuste raames on tagada sektorile innovatsiooni-, nõustamis- ja teadmusiirde teenuste pakkumine erinevate sektori vajadustele vastavate tegevusformaatide kaudu ja korraldada sektori teadmusiirde-, nõustamis- ja innovatsioonivajaduste seiret, võttes arvesse korraldusametuse strateegilisi suuniseid. AKISe rakendamisega seotud ülesannete täitmist korraldab METKi ettevõtluse ja innovatsiooni asedirektor².
- PRIA tagab AKISe teabesalve digitaalsete lahenduste väljatöötamise ja arendamise käigushoidmise.

Käesolevas aruandes ei korrata ministri käskkirjas, ÜPP strateegiakava asjakohases sekkumises, AKIS üldises tegevuskavas ning AKIS 2023. a. rakenduskavas sõnastatud ülesandeid. Konkreetsete dokumentide on avalikult kättesaadavad REM dokumendiregistris, METK teemalehel ja pikk.ee veebis³.

Tegevuste ülevaade

2023. aastal keskenduti kogu AKIS tegevuskava rakendamise käivitamisele, kuna otsesed kavandatud teenused olid rahastamisel erinevate riigihangete⁴ jmt kaudu. Ülevaade 2023. a. tegevustest on esitatud järgnevas tabelis 1 ja pikema selgitusena aruande lisas.

Tabel 1. Ülevaade ellu viidud AKIS 2023. a tegevustest

Tegevus/ Mõõdik	Tulemus
AKIS juhtimine ja tugitegevused.	
Tegevus: töötajate värbamine, tööprotsesside kokkuleppimine	Aasta lõpuks oli tööl on suur osa vajalikust personalist: 7 kuu keskmisena rakendatud 6,4 arvestuslikku töökohta (tööaja ekvivalent, vt lisa), kavandatud 9 töökohta asemel. Värbamine ei olnud alati edukas.

² Ülevaade töökohtade täitmisest esitatud lisas

³ Käskkiri REM dokumendiregistris: <https://www.agri.ee/ministeerium-uudised-ja-kontakt/ministeerium/dokumendiregister>
ÜPP strateegiakava täistekst (AKISi enim puudutatav sekkumine leitav peatükis KNOW(78)) <https://www.agri.ee/euroopa-liidu-uhise-pollumajanduspoliitika-strateegiakava-2023-2027>

METK veebi teemaleht: <https://metk.agri.ee/vorgustikud-innovatsioon/akis/tegevuskava>

Pikk.ee veebi teemaleht: <https://www.pikk.ee/valdkonnad/akis/>

⁴ Vt seotud riigihangete ja muude protsesside kirjeldust AKIS üldise tegevuskava peatükis 2.3

Tegevus/ Mõõdik	Tulemus
Tegevus: kalendriaasta tegevuste kava koostamine ja esitamine, aruandlus Mõõdik: värvatud on AKIS tegevuste juhtimise eest vastutavad isikud ja meeskond (osaliselt täidetud)	Töö AKIS keskuse arendamise nimel käis METKis varemgi (kogemus maaeluvõrgustikuna ning teadmussiirde programmide (koordinaatorina). Siiski, uue AKIS tegutsemiskorralduse käivitamine METKi allüksusena tekitas osapooltes erinevaid ootusi, mistõttu ühisosa kokkuleppimine võttis kavandatust rohkem aega. Paralleelselt tuli hallata ka käimasolevate nõustamis- ja teadmussiirde tegevusi, mistõttu inimestel puudus piisav ajaressurss panustada. Esimene tegevuste kokkuvõte esitati 1. oktoobriks 2023. a.; 2024. aasta tegevuste kavand esitati REMile 1.11 ja 4.12.2023. Tegevused takistuste kõrvaldamiseks: AKIS METK tiimi tööjaotus on selgemini kokku lepitud, kinnitatud on ametijuhendid.
AKIS nõukogu moodustamine	AKIS nõukogu esimene/ eelistung toimus 1.11.2023. Käsitleti AKIS ülesande vajadust ja ootuste ulatust. Nõukogu kohtumisel tekkis vajadus laiendada koosseisu REM esindaja ning digiteemade eksperdiga. Nõukogu moodustamise käskkirja eelnõu ja töökorra eelnõu koostatud. Lõplik vormistamine toimub peale arutelu AKIS nõukogus märtsis 2024.a. Tegevused takistuste kõrvaldamiseks: ette on valmistatud AKIS nõukogu töökord ja 2024.a. tööplaani eelnõu, mis näeb ette nõukogu regulaarsed kohtumised, võimalikud teemad ja töökorralduse.
Tegevus: pikaajalise AKIS arengukava esmaversiooni koostamine Mõõdik: AKIS pikaajalise arengukava (aastaks 2030) esimene versioon on koostatud (täitmisel tähtajaga 01.07.2024)	Pikaajalise AKIS arengukava koostamiseks sõlmitud hankeleping OÜ-ga Õnnelemb. Toimusid intervjuud ametkondade esindajatega ja dokumentide analüüs. Intervjuud jätkuvad 2024. a. (sh ettevõtjate esindajatega). Kava kontseptsioon koostati AKISst enim mõjutavate siseriiklike juba kehtivate laialdase kaasamise läbi koostatud põllumajandus- ja toidusektori strateegiate põhjal. Strateegilise eesmärgi püstitamisel arvestati nendes arengukavades heaks kiidetud ootustega Eesti toidu tootmise tulevikule. Lisaks arvestati eesmärgi püstitamisel Euroopa Liidu roheleppe raamistikuga, eelkõige strateegia 'Talust taldrikule' eesmärkidega. Esialgne versioon esitatud informatsiooniks novembris AKIS nõukogule ja ministeeriumile. Arengukava esmaversioon valmib juunis 2024. a.
Tegevuste seire, sihtrühma vajaduste analüüs Mõõdik: sihtrühma vajaduste kaardistamise käigus on läbi viidud küsitlus ja vähemalt 10 intervjuud (muutus	<i>Sihtrühmade vajaduste analüüsimine teostati ÜhendPIP projektide raames. Täpsemalt on võimalik lugeda aruannetest veebilehel https://www.pikk.ee/valdkonnad/teadmussiirde-pikaajalised-programmid/uhendpip/</i> Innovatsioonitegevuste kohta kavandatud küsitlus on ette valmistatud, kuid küsitluse korraldamine on hetkel peatatud.

Tegevus/ Mõõdik	Tulemus
	Tegevuste elluviimise käigus ilmnes, et ettevõtjate vajaduste analüüs, mida oli plaanis koondada intervjuude kaudu, on mõistlik siduda kliendikohtumistega ja vajadusi kaardistada individuaalse nõustamise käigus. Sihtrühmade vajaduste tagasiside on koondunud paljudesse erinevatesse elementidesse – nt teadmisiirde tegevuste aruanded, individuaalsetelt kohtumistel ettevõtjatega saadud tagasiside, erinevad uuringud ja analüüsid. Järjekordse küsitluse korraldamine ettevõtjatele ilma olemasolevat infot analüüsivõime oleks sektorile täiendav halduskoormus. Kavandame luua sektori vajaduste süsteemse ja järjepideva seire, mis koondaks ennekõike olemasoleva info ühtsesse tervikusse, võimaldaks tuvasta lüngad ja kavandada vajadusel sobivaim andmekogumise viis. Edasine tegevuskava: 2024.a. juuniks on kavas pakkuda välja seiresüsteemi kontseptsioon, mida arutada sihtrühmade ja AKIS nõukoguga ja 2024. a teises pooles alustada kontseptsioonile vastava vajaduste seirega.
Tegevus: kommunikatsiooni ja turundusstrateegia ning brändi väljatöötamine Mõõdik: koostatud AKIS brändi juhend ning kommunikatsiooni- ja turundusstrateegia. Mõõdik: valminud on koostööplaani maakondlike arenduskeskustega ja inkubatsioonikeskustega	AKISe brändiloome eesmärgiks oli välja töötada teadmiste ja innovatsiooni süsteemi põhitegevustele vastav, selgelt eristuv, tulevikku vaatav ja jätkusuutlik brändi strateegia, kontseptsioon ja visuaalne identiteet. AKIS brändi riigihanke täitis Velvet OÜ 17. jaanuariks 2024. Bränd rõhutab missiooni kasvatada Eesti toidutootjate konkurentsivõimet paremate teadmiste ja oskuste ning innovaatiliste lahenduste kasutuselevõtu kaudu. Brändiloome eesmärk on kindlustada, et seda missiooni jagaksid kõik põllumajandussektoris tegutsevad ja seda arendavad asutused ja ettevõtted.. See on osapooltele võimalus tunda oma rolli ning koostöö tähtsust Eesti põllumajanduse ja maaelu edulugudes. AKIS kommunikatsiooni- ja turundusstrateegia koostamine ootas brändi valmimist ning AKIS teenuste väljakujundamist vastavalt sihtrühmade segmentidele. Koostööplaaniid AKIS osalistega, sh maakondlike arenduskeskuste ja inkubatsioonikeskustega, arutatakse läbi AKIS strateegiliste tegevussuundade valideerimise käigus ning paralleelselt kommunikatsioonistrateegia väljatöötamisega.
Tegevus: AKIS osakute rakendamise kavandamine	REM töötab välja osakute andmiseks vajalikku rakendusakti. METK ja PRIA osalevad aruteludes rakendajana. Kokku toimus 2023. aastal viis kohtumist.
Tegevus: rahvusvaheline koostöö Mõõdik: METK on liitunud temaatilise rahvusvahelise organisatsiooniga	METK on EUFRA liige alates jaanuar 2023. Töötajad osalesid 7 välislähetusel ning mitmetel veebiseminaridel. EL ÜPP võrgustiku töögruppide regulaarkohtumistel ja SCAR-AKIS töökoosolekutel esitati Eesti kogemusi ning kuulati teisi praktikaid nii AKIS eri

Tegevus/ Mõõdik	Tulemus
	komponentide rakendamisel, teabesalvede ülesehitamisel kui ka näiteks noorte põllumajandustootjate väljaõppe teemal. METK osaleb seitsmes AKISst toetavas rahvusvahelises projektitaotluses (otsused selguvad 2024, vt Lisa). Edu korral võimaldab projektides osalemine tuua Eestisse aktuaalset teavet nii AKIS tegevuste korraldamise kui valdkonna värskemate innovatsioonide kohta. 2027. a. saame just Eestis korraldada maamajandusliku teabelevi konverentsi <i>European Seminar on Extension and Education</i>.
<i>AKISega seotud tegevused muudest vahenditest</i>	Projekt modernAKIS (Euroopa riikide AKIS-vastutajate võrgustik) raames esitletud liikmesriikidele Eesti korraldusmudelit nii suuliselt kui kirjalikult (nt raport lk 37). Projekti kaudu olemas võrdlusmaterjal erinevate riikide AKIS korraldusest. Aprillis toimus õppereis Poola koos Soome, Läti ja Leedu nõuandeteenistuste juhtidega. Tähelepanu all olid nõustamisteenused. Poola vastav organisatsioon koos piirkondlike büroodega hõlmab samuti maaeluvõrgustikku, nõuandeteenistust, innovatsiooniteenistust koos projektide hindamisega ning teistele partneritele ürituste korraldamise raha vahendamist. Finantseerimise allikas: METK omavahendid. Mais õppereis Lätti innovatsioonimeetodite rakendamise võimalustest EIP-töörühmade näitel. Õppereisil omandatud kasutatakse innovatsioonimeetodite koolituste korraldamisel 2024. Finantseerimise allikas: METK omavahendid.
Innovatsioon	
Tegevus: innovatsiooniteenistuse kohtumised ettevõtjatega Mõõdik: 20 ettevõtjaga on teostatud individuaalset või grupiviisilist nõustamist;	2023. aastal tehti koostööd 27 ettevõtte ja ettevõtjaid toetava organisatsiooniga. Nimekiri lisas 1. Kohtumistel otsiti vastuseid ettevõtete konkreetsetele väljakutsetele, leiti nende jaoks edasiseks arendustegevuseks vajalikke kontakte või materjale. Organisatsioonide puhul arutati koostöökohti ning teenuseid, mida innovatsiooniteenistusel on võimalik sihtrühmadele pakkuda.
Tegevus: eesmärgi toetavad sündmused ja rahvusvaheline koostöö Mõõdik: kolm üritust korraldatud (1/3 täidetud)	Innovatsioonipäev: droonid, tehisintellekt ja teised uudsed lahendused põllumajanduses toimus 4. detsembril 2023. Osalejad 39, nendest 50% ettevõtjad. <i>Maikuline uuendtoidu teemaline koolitusseminar toimus teisest rahastusallikast. Kuna üritusi toimus teisel poolaastal sektori ettevõtjatele palju, otsustati üritusi ise mõõdiku täitmise eesmärgil mitte korraldada.</i>
Tegevus: konkreetse arendusprojekti algatamine; Mõõdik: üks taotlus või arendusprojekt töös (täidetud)	Nõustati uuendtoidu ettevõtteid Gelatex ja Äio Tech projekti ettevalmistamisel, mis aitab muuta uuendtoidu loa taotlemise protsessi läbipaistavamaks ja lihtsamaks (rahastus Accelerate

Tegevus/ Mõõdik	Tulemus
Tegevus: tulundusühistute ja noore põllumajandustootja arenguprogrammid kavandatud (osaliselt täidetud)	Estonia, projekti orienteeruv kestus 1 a ja maht 100 000 eurot). Nõustatud ettevõtte Nord Tempeh võitis 10 000 EUR EIP Food programmist tootearenduse ja innovatsiooni parendamiseks. Tulundusühistute ja noore põllumajandustootja arenguprogrammide kavandamise ulatus lepiti REMiga kokku. Ühistegevuse puhul jäädi individuaalse lähenemise juurde. Noorte toidutootjate programmi kavandamine väljendub 2024. algavates tegevustes (välja töötatud mitme-etapiline koolitus- ja mentorlusprogramm).
<i>AKISega seotud tegevused muudest vahenditest</i>	31. mail 2023 toimus Uuendtoidu teemaline üritus väliseksperdiga. Ettevõtted said lisaks koolitusele ka 1-1 mentor-aega eksperdiga. Rahastus: MES. ÜPP/maaeluvõrgustiku innovatsioonivõrgustiku tegevused, sh Network to Innovate veebiseminaride sari ja igakuine infokiri. Rahastus: ÜPP strateegiakava tehniline abi. Projekt PREMIERE (koostööprojektide eestvedajate ettevalmistamine) raames Multi-Actor-Approach teadmiste ja kaasamistehnikate arendamine, kontakti hoidmine Euroopa Komisjoni esindajatega, makroregiooni võtmeisikutega fookusgruppide korraldamine. Projektis osalemine annab olulise arusaama ja kogemuse mitmepalgelise koostöö algatamise ja hoidmise kohta ning rahvusvahelistes projektides MAA hindamisest. Euroopa Liidu ÜPP võrgustiku teenindusprojekti kaudu on pidev kiire ülevaade EL tasemel toimuvatest aruteludest, võimalus esitada Eesti näiteid avaldamiseks infokirjades või osalema-esinema üritustel. Rahvusvahelisel tasandil töö tulemusi ja meetodikaid oleme rakendanud oma igapäeva mustritesse, näiteks ürituste sujuvaks korraldamiseks.
Digiarendused	
Tegevus: teabesalve kavandamine, tehnilise tellimuse koostamine Mõõdik: teabesalve tellimuse kirjeldus esitatud AKIS nõukogule heakskiitmiseks; Mõõdik: teabesalve tellimus 2024. aastaks koostatud;	Teabesalve uue tehnilise lahenduse kavandamine algas 2023.a. aasta teisel poolel. Alustati kasutusel olevate veebilehtede andmete analüüsi ja koostöös PRIA Maavärava meeskonnaga jätkub 2024. a uue teabeplatvormi kavandamise eeltöö. (Teabesalve kavandamise tööde nihkumine tulenes nõuandeteenuse kliendikeskkonna tööde suuremast mahust.) Käivitatud on teabesalve kasutajakogemuse (UX/UI) uuring. Hange avaldatakse 2024. a märtsis ning prototüübi põhiosa valmimine on planeeritud 2024. aasta II kvartali lõpuks. Teabesalve ülesehituse tellimus PRIAle esitatakse 2024 teisel poolaastal.

Tegevus/ Mõõdik	Tulemus
Tegevus: nõustamisteenuse haldamise keskkonna arendamine Mõõdik: Nõuandeteenuse haldamise keskkond on kasutusvalmis 31. detsembriks 2023	PRIA poolt toimus 2023. aastal nõuandeteenuse haldamise keskkonna mooduli ja nõuandeteenuse osutajate nimekirja andmebaasitabelite loomine. Toimus ka nõuandeteenuse osutajate nimekirja ja nõustajate otsingu vormi funktsionaalsuse äri- ja IT analüüs. METKi poolt toimus arenduste jaoks vajaliku sisendi esitamine ja pidev konsultatsioon, sh muutunud nõuandetoetuse põhimõtete valguses. Nõustajate nimekirja haldamise ja nõustaja otsingu keskkond avati 2024. aasta alguses, mõningad väiksemad tööd ja veaparandused on veel tegemisel.
<i>AKISega seotud tegevused muudest vahenditest</i>	Projekt EU-FarmBook (Euroopa ülese teabesalve rakendamine) konsortsiumi koostumise korraldamine juunis Tallinnas, Eesti esindajate kaasamine teabesalve väljatöötamisse, pidev tagasiside arendustele, platvormi saadikute koolitustel osalemine Veebide maainfo.ee, pikk.ee ja toiduteave.ee haldamine: ÜhendPIP projektide ja maaeluvõrgustiku tegemiste raames.
Nõustamine	
Tegevus: nõuandeteenistuse liitumise ettevalmistamine, sh nõustajate valideerimise ja teenuse hinnastamise põhimõtete väljatöötamine Mõõdik: värvatud nõuandeteenistuse eest vastutav isik Mõõdik: kirjeldatud on toetatavat nõuandeteenust pakkuvate nõustajate valideerimise kord	Alates juunist 2023 on värvatud nõuandeteenistuse eest vastutav isik, täiskoormusega METKis alates 1.12.2023. METK osales partnerina aktiivselt nõuandetoetuse määruse ettevalmistamises. (Nõuandetoetuse määrusega, mis kinnitati 29. detsembril 2023, muutusid algse eelnõuga võrreldes olulisel määral teenuse rahastamise põhimõtted. Teenuse hinnastamine reguleeriti samuti nõuandetoetuse määrusega.) Nõustajate valideerimise kord koostati 2023, kinnitati 2024. https://metk.agri.ee/vorgustikud-innovatsioon-koolitustegevused/koolitus-ja-nouandeteenistus/info-noustajale Alustati nõustamismetoodika koolituste jaoks rahvusvahelise sertifikaadi CECRA õiguste taotlemisega..
Tegevus: konsulentide ja nõustajatega lepingute sõlmimine Mõõdik: konsulentidega lepingud sõlmitud, kvaliteedijuhtimise süsteemi loomise ettevalmistused tehtud	Rakendatud nõuandetoetuse regulatsioon sai eeldatust oluliselt erinev, see ei näe ette lepingulisi suhteid nõustajatega ning eeldab kvaliteedijuhtimissüsteemi loomise ümbermõtestamist, mis on planeeritud 2024. aastaks.
AKISega seotud tegevused muudest vahenditest	METK kinnitati konsulentide kutse andjaks ka järgmiseks perioodiks, kuni 21.11.2028.

Tegevus/ Mõõdik	Tulemus
	Esitatud taotlus nõustajate järelkasvuprogrammi riigihanke täitmiseks, METK kvalifitseeriti septembris 2023.a., kutse dialoogi esitati 2024. Konsulentide rakendamine Climate Farm Demo ning Climate Smart Advisors projektides (kliimateadlike põllumajandus- tootjate ning nõustajate võrgustikud) algas 2023. aasta lõpus ning hoogustub 2024.
Teadmussiire	
<i>AKISega seotud tegevused muudest vahenditest</i>	<i>Teadmussiirde tegevused toimusid ÜhendPIPi projektide (riigihangete 222076 ja 257107) raames. Ülevaade on leitav aruannetes: https://www.pikk.ee/valdkonnad/teadmussiirde-pikaajalised-programmid/uhendpip/</i> <i>Võrgustiku osakonna eestvedamisel telliti või viidi ellu 37 üritust, anti välja 8 taskuhäälingut, koostati veebiartikleid ja teabematerjal.</i>

Eelarve ülevaade

AKIS sekkumise eelarve (17 miljonit eurot) jaotus on kirjeldatud ÜPP strateegiakava eelarvetabelites, ministri käskkirjas ning üldise tegevuskava peatükis 5. Ülevaade 2023.a. kavandatud eelarvest ja selle täitmisest on esitatud tabelis 2, täpsemalt tabelis 3 ning detailsetl lisas esitatud tabelis 4.

Tabel 2. AKIS tegevuskava eelarve koondülevaade.

Tegevus	Perioodi eelarve	2023 eelarve	2023 tegelik
AKIS üksuse tegevuskulud METKis	5 500 000 €	520 500 €	252 467 €
PRIA digi-arendused	1 500 000 €	335 150 €	41 530 €
Teadmussiirde tegevused	8 200 000 €		
AKIS osakud	1 800 000 €		

Tabel 3. AKIS eelarve jaotus ja täitmine 2023. aastal⁵.

Tegevuskulud		Kavandatud METKi tegevuskulu	Tegelikud METK kulud, koos km	Kavandatud PRIA kulud	Tegelikud PRIA kulud
1.	Töötajate palgakulud	360 000	170 147	98 000	35 462
2.	Eksperttasud	35 000	13 800	7 000	0
3.	IT tark ja riistvara	15 500			
4.	Töötajate lähetused, täiendkoolitused, transport jm	30 000	6 575	150	0
5.	Teavitamine ja avalikustamine	30 000	30 648		
6.	Sündmuste korraldamine	50 000	5 775		
7.	Digiarendused äritellimuse alused			230 000	6068
8.	Üldkulu		25 522		
Kokku		520 500	252 467	335 150	41 530
Täitmise osakaal		49%		12%	

⁵ Täpne ülevaade kuludest METKi sees on esitatud lisas

Kokkuvõte

AKIS üldise tegevuskava rakendamine toimub aastatel 2023 kuni 2029.

AKIS nn ökosüsteem, eelduslikult

- tagab toimiva infovoo tootjate ja teadlaste vahel,
- muudab kättesaadavaks ajakohase teabe innovatsiooni ja uusima teadusinfo kohta ning
- tagab nõustamisteenuse pakkumise
- riigile olulistes valdkondades võrdsetel alustel ja ühtlase kvaliteediga üle kogu Eesti, arvestades erinevate piirkondade vajaduste ja võimalustega.

AKIS tegevuskava on koostatud Ühise põllumajanduspoliitika (*edaspidi ÜPP*) 2023-2027 strateegiakava raames seatud ülesannete lahendamiseks. **AKIS üldise tegevuskava peaesmärk on põllu- ja maamajandussektori lisandväärtuse tõstmine.**

2023. aastal keskenduti kogu AKIS tegevuskava rakendamise ettevalmistamisele, kuna enamik otseseid kavandatud teenuseid on veel rahastamisel muudest allikatest. Tegevusi hakati ellu viima järk-järgult, vältides olukorda, kus sarnase olemusega tegevust rahastataks erinevatest allikatest. Töö AKIS keskuse arendamise nimel käis METKis varemgi – meil on kogemus sarnaste põhimõtete elluviimisel **maaeluvõrgustikuna** ning **teadmussiirde** programmide (PIPide) koordinaatorina. METK on põllumajanduse ja maamajanduse teabesalve www.pikk.ee peamine partner portaali sisu täiendajana. Alustati **innovatsiooniteenistuse tööga**.

2024. aastal jätkub tegevuste seadistamine, teenusdisain ja digiarendused. Oluline muutus saab olema **nõuandeteenistuse** tegevuse algus jaanuaris 2024 ning AKIS **pikaajalise** visioonidokumendi esmaversiooni valmimine juunis 2024

Võrreldes Eesti maaelu arengukava eelmiste perioodide rakendamise korraldusega väiksemate meetmete kaudu on komponentide kokku toomine AKIS sekkumisse suur ülesanne ja tõsine risk. Kõigi asjaosaliste jaoks on oluline säilitada seniste edusammude tulemused ning jätkata usalduse kasvatamist ning koostöö tõhustamist erinevate osapoolte vahel. Otsustava tähtsusega süsteemi elujõulisuse jaoks on gruppide omavaheline järjepidev suhtlemine, usalduse kasvatamine.

Rakenduskavas seatud ülesannete täitmist mõjutasid nii METK ja PRIA võimalused värvata vajalikke töötajaid/teenistujaid ning korraldada hankeid tegevuste tellimiseks erasektorist kui ka REM õigusloome. AKIS tegevuskava rakendamise alguse viibimine, raskused personali värbamisega (sh piiratud eelarve tingimustes), nõuandetoetuse muutumine võrreldes eeldustega, millest lähtuti tegevuse planeerimisel on vähendanud esimese tegevusaasta tulemuslikkust.

Kokkuvõtvalt on AKIS tegevuskava täitmise plaanid endiselt asjakohased, tegevuste elluviimise tähtaegadest kinnipidamine on takerdunud mõningal määral ning on võimalik 2024.a. jooksul korrigeerida.

Lisa: Täitmise sisuline ülevaade

Sihtrühmade vajadused

Kooskõlas strateegilistes dokumentides kirjeldatuga järgib, jälgib ja hindab AKIS üksus sihtrühma vajadusi, sh küsib tagasisidet, selgitab välja ettevõtjate ja organisatsioonide tähelepanekuid vajaduste kohta, jälgib rakenduslike uuringute tulemusi jmt.

Sihtrühmade vajaduste analüüsimine teostati teadmussiirde pikaajalise programmide (ÜhendPIP-1 ja ÜhendPIP-2) projektide raames. Täpsemalt on võimalik lugeda projektide aruannetest veebiehel <https://www.pikk.ee/valdkonnad/teadmussiirde-pikaajalised-programmid/uhendpip/>. Ka AKIS 2024. a tegevuste planeerimisel on suureks sisendiks nende projektide nõukogude ja tegevuste tagasiside.

Sihtrühmade innovatsioonivajaduste kaardistamisega alustati ettevõtete nõustamiste käigus, käimas on teabe süstematiseerimine. Sihtrühmade vajaduste tagasiside on koondunud paljudesse erinevatesse elementidesse – nt teadmussiirde tegevuste aruanded, individuaalsetelt kohtumistel ettevõtjatega saadud tagasiside, erinevad uuringud ja analüüsid. Järjekordse küsitluse korraldamine ettevõtjatele ilma olemasolevat infot analüüsimata oleks sektorile täiendav halduskoormus. Kavandame 2024. aastal luua sektori vajaduste süsteemse ja järjepideva seire, mis koondaks ennekõike olemasoleva info ühtsesse tervikusse, võimaldaks tuvasta lüngad ja kavandada seejärel sobivaim andmekogumise viis lünkade täitmiseks sh küsitluse vajadus ja sisu.

Töörühmad ja nõukogu

AKIS nõukogu ametlik moodustamine viibis koosseisu läbirääkimiste tõttu. Nõukogu esimene /eelistung toimus 1. novembril 2023. Nõukogu esimesel kohtumisel arutati saadud ülesande ulatust ja nõukogu rolli ning arutati pikaajalise kavandamise fookust.

Temaatiliste töörühmade, sh ideegrupi tegevus hoogustub pikaajalise arengukava arutelude raames 2024. aastal. Töörühmade valikuprintsiipe esitati ministeeriumile jaanuaris 2024.

Töörühma mõeldakse eelkõige väliste partneritega seotud ja mitmel korral/aastal kokku saava töörühmana. Iga töörühma jaoks kinnitatakse eestvedaja METKist ning tugiisikud. Arutelust tulevad konkreetse tegevused (koolitused vm), aga ka lobitööd (ettepanekud õigusloomesse, arutelud teise haldusalaga (Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus, Haritus- ja Teadusministeerium). Teemanäide digitaliseerimine hõlmaks suurandmeid, satelliit-andmete kasutamist, digilahenduste võrdlust, uute tööriistade vajadust ja võimalusi. Teemanäide looduskeskkond või kliima (biomajandus) hõlmab kindlasti arutelu terminoloogiast, st kliimamuutused võrdsustatakse süsiniku sidumisega, aga seal on nii palju enamat. Töörühmades arutatakse AKIS tegevuste sisulist ja põhimõttelist korraldust sihtrühmade vajaduste rahuldamiseks ning iga osapoole rollide täitmist AKIS terviksüsteemis. Kõikide töörühmade tulemeid valideeritaks AKIS ülese ideegrupi kohtumistel.

AKIS pikaajaline arenguvision

Suurte ülemaailmsete ja EL tulevikuväljakutsete adresseerimiseks on vajalik AKIS pikaajalise arenguvisioni väljatöötamine. Strateegilist teabevahetust tuleb korraldada koostöös erinevate organisatsioonide ja huvirühmadega ning vajalik on kõigi asjassepuutuvate osapoolte selge arusaam AKIS olemusest ja oma rollist, õigustest ja kohustustest AKIS tegevuste kavandamisel ja elluviimisel. Arengukava koostades on AKIS käsitletud toidusüsteemi ja ühiskonda teenindava struktuurina, millele esitatakse ootused kehtivate põllumajandust puudutavate arengukavade kaudu. Strateegiline eesmärk seab AKISele keskse ülesandena põllumajandus- ja toidusektori

toimimisele esitatud kõrgete keskkonnanõuete ning ettevõtjate majanduslike ja sotsiaalsete huvide vahelise pinge maandamise. AKISe töö tulemusena peaks keskkonnanõuete täitmine muutuma sektori konkurentsieeliseks, mitte kasvu piiravaks teguriks.

METK algatas AKIS pikaajalise arenguvisiooni väljatöötamise 2023. aasta juulis, esimesi versioone tutvustati AKIS nõukogule ja REMile 2023. aasta lõpus.

AKISe bränd ning kommunikatsiooni- ja turundusstrateegia

AKISe brändimise riigihanke tööprotsessis defineeriti OÜ Velvet toel ära brändi fookus. Bränd rõhutab missiooni ja toetab, et innovatsioon Eesti põllumajanduses realiseeruks tänu arusaadava, erapooletu ja asjakohase teabe liikumisele teadusasutuste ja põllumajandustootjate vahel Eestis ja kogu maailmas. Brändi töövahendid anti üle 2024 jaanuaris.

2023. aasta juulis töötas METK välja AKISe kommunikatsiooni- ja turundusstrateegia kavandi põhja. Kommunikatsioonistrateegia arendamine jätkub 2024. a. paralleelselt AKIS teenuste arendamisega (sh sihtrühmade ja neile loodavate väärtuspakkumiste kokkuleppimine).

Rahvusvaheline koostöö

Alates 2023 hoogustus Eestis AKISe suunaline rahvusvaheline koostöö nii organisatsioonide vahelise koostöö kui ka projektide vahendusel. Eestit on rahvusvahelisel maastikul märgatud, sagenenud on koostööpäringute arv (nii külaliste võõrustamiseks kui ka artiklite pakkumiseks).

METK on rahvusvahelise nõuandeorganisatsioonide liidu EUFRAS (*European Forum of Rural Advisory Services*) liige alates jaanuar 2023.

Lisaks AKIS ülesande täitmisele on METK aktiivne mitmetes AKISst toetavates Horisont Euroopa projektides (EU FarmBook, PREMIERE, Climate Farm Demo, Climate Smart Advisors ja modern AKIS, vt <https://metk.agri.ee/meist-uudised-kontakt/projektid>).

2023. aasta jooksul valmistati ette seitse rahvusvahelist projektitaotlust, mis loovad kas temaatilisi või regionaalseid seoseid AKIS osapooltega, sh nõustajate temaatiliste võrgustikega. Horisont Euroopa taotlused esitati veebruar 2024 lõpus ning otsuseid on oodata aasta keskel. Esitatud taotluste teemad olid järgmised

- *Climate change and food safety: effects of climate change on food safety across food systems;*
- *Thematic networks to compile and share knowledge ready for practice;*
- *Biodiversity thematic networks to compile and share knowledge ready for practice;*
- *Developing EU advisory networks on sustainable livestock systems;*
- *Developing EU advisory networks to reduce the use of pesticides;*
- *Sustainable organic food innovation labs: reinforcing the entire value chain;*
- *Enhancing well-being for the future.*

AKIS üksuse töötajad osalesid erinevates rahvusvahelistes töörühmades, sh ÜPP üldkogu ja selle alltöörühmad, põllumajandusteaduste komitee AKIS alltöörühmas ning EL ÜPP võrgustiku (EU CAP Network) temaatilistel kohtumistel või töörühmades.

Kohtumisel '1st Northern European "4 per 1000" regional meeting' ja õppereisil Seemneliiduga Rootsi loodi kontakte taastava põllumajanduse eestvedajatega ning seemnekasvatajatega. Loodi riskkontakte projektide [COCREADO](#), PREMIERE ja i2connect saadikute (national ambassador) tegemiste, arusaamade ja eesmärkide vahel.

Juulis Prantsusmaal toimunud 26. teabelevi rahvusvahelise üritustesarja ESEE (*European Seminar of Extension Education*) konverentsil otsustati, et konverents toimub 2027. a Eestis. Teaduskonverentside sari ESEE teadmussiirde ja nõustamise meetodilise korralduse kohta toob

kokku meetodikad ja praktikad üle terve maailma (mitte vaid Euroopast), andes õppimiskohti alates strateegilisest planeerimisest (*foresight*) kuni koolituste praktilise korraldamiseni (*serious games*). Konverentsi korraldamine Põhja-balti piirkonnas on võimalus kõigile siinse piirkonna AKIS osalistele.

Novembris külastasid METKi, REMi ja PRIAt TAIEX missiooni raames ametnike ja teadlaste delegatsioon Põhja-Makedooniast, nädala jooksul tutvustasime neile Eesti AKISe rakendamise kogemust (sh ettevõtete külastused).

2023. a novembri lõpus toimus Tallinnas Euroopa Komisjoni Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika võrgustike kohtumine "[Riiklikud maaeluvõrgustikud ja innovatsioon](#)". Kohtumisel loodi alus jätkuvaks innovatsioonialaseks koostööks liikmesriikide võrgustike ja Euroopa Liidu ÜPP võrgustiku vahel. Kokkusaamisel vahetati põllu- ja maamajandusliku teadmussiirde ja innovatsiooni süsteemi juurutamise ning põllumeeste ja toidutöötajate toetamise kogemusi. METK tutvustas kohtumisel Eesti AKIS rakendamise kogemust ning Põhja-Balti maaeluvõrgustike koostöö edulugu, tuues esile sündmuste sarja "[Network to innovate](#)" algatamise ja korraldamise.

Innovatsiooniteenistus

2023. alustati [innovatsiooniteenistuse](#) arendamist põllu- ja maamajanduse ettevõtjate jaoks. Innovatsiooniteenistuse üksuse töö on alanud, kõik eeldatud töökohad ei ole siiski täidetud. Värbamine jätkub kui innovatsiooniteenuste fookus on selgemalt kokku lepitud. Toimunud on mitmed arutelud, et selgitada innovatsioonitegevuste ulatust, sisu ja sünergiaid (maaeluvõrgustiku panus, nõuandeteenistuse osa, AKIS sekkumise innovatsioonitegevused, rahvusvahelised projektid jm).

Aasta jooksul sai osaletud erinevatel üritustel ja loodud esmakontakte ettevõtjate ja organisatsioonidega. Aasta lõpuks oli koostööd tehtud ja konsulteeritud 27 ettevõtja ja ettevõtjaid toetava organisatsiooniga.

Ettevõtjate loetelu:

1. Äio tech	5. Paul-Tech	9. eAgronoom
2. Gelatex	6. Kappazetta	10. AgroDroon
3. The Naturist	7. Nord Tempeh	
4. Silklytics	8. Matogard	

Ettevõtjaid toetavate organisatsioonide ja ühistute loetelu:

11. Saaremaa Piimatööstus	16. TÜ Muhu Liha	22. PRIA
12. TÜ Saaremaa Siga	17. Accelerate Estonia	23. EPKK
13. TÜ Viru Liha	18. Pärnumaa arenduskeskus	24. Eesti Talupidajate Keskliit
14. TÜ Ühinenud Seafarmid	19. Eesti Seemneliit	25. Mullaklaster
15. MTÜ Liivimaa Lihaveis	20. Põllumeeste ühistu Kevili	26. Piimaklaster
	21. Eesti Noortalunikud	27. EAS

2023. aastal sai korraldatud kaks üritust, AKIS eelarvest üks (04.12.2023). 31. mail toimus uuendtoidu teemaline üritus „Uuendtoidu Masterclass“ ning 4. detsembril toimus AI ja droonide fookusega Innovatsioonipäev. Sektori ettevõtjate poolt on tulnud sõnum, et üritusi on palju ning pigem teha neid suunatult ja tugeva vajaduse olemasolul. Lisaks on teretulnud

organisatsioonidega koostöös tehtavad üritused (näiteks mõnel messil olla üritusega kaasatud). Kuna vajaduste kaardistamine oli veel poolik ja konkreetne teema tol hetkel puudus siis sai otsustatud, et üritust mõõdiku pärast korraldama ei hakka.

4. detsembril toimunud [Innovatsioonipäeva](#) esimene pool andis ettevõtjatele ülevaate METKist ja innovatsiooniteenistuse võimekusest. Päeva teise poole üks töötuba tutvustas AI-d, selle võimalusi ja võimekust ettevõtjate igapäevaelu lihtsustamiseks. Teises töötoas tutvustas Eesti esimene suurte põllumajandusdroneeride maaletooja DJI Agras drone ja potentsiaalseid kasutusvõimalusi. Ürituse tagasiside oli ülimalt positiivne.

Sihtrühmade innovatsioonivajaduste kaardistamist sai mitteformaalselt tehtud kogu aasta jooksul. Memode ja märkmete kujul on erinevad soovid ja vajadused 2024. aastaks olemas, 2024 toimub vajaduste süstematiseerimine kogu AKIS üksuse kohta.

Innovatsiooniteenistuse kogutud vajadused:

- Ilm/kliima, kriisid ja nendega toimetulek
- Raha ja investeeringud, Investeeringud rohe- ja keskkonnatehnoloogiasse - kas, millal, mida?
- Üleüldine tugi roheteemadel. Teadmiste/spetsialistide puudus, kes roheteemasid suudaks ettevõttes arendada. Uued "rohelisemad" töövõtted. Näiteks taastav põllumajandus, täppisviljelus. Kuidas tulla toime püstitatud „roheliste“ eesmärkidega.
- Maa- nii hinnatõus kui selle saadavus. Alustaval noorel pole väga võimalusi
- Toetuskeemide keerukus. Väide - tavaline põllumees konsulendita riigile avalduste esitamisega hakkama ei saaks. Kuidas seda lihtsamaks teha, automatiseerida?
- (Toidu) Tootjatele konkurentsieelise tekitamine Euroopa turul. Müügi/turundustugi. Euroopa standardmärki meie toodangule, kvaliteedikavad.
- Tööjõu puudus – AgriFood ei ole noortele huvi pakkuv valdkond. Põlvkondade vahetuse väljakutse
- AI lahendused (ChatGPT ja teised), nende võimekus ja rakendamine tootjate igapäeva
- Droonid – kuidas kasutada, mida kasutada, investeeringu tasuvus, drone vs traktor.

Nõuandeteenistus

Kuna alates 2024. aastast on põllu- ja maamajandusliku **nõuandeteenuse** koordineerimine METK-i ülesandeks, toimus 2023. aastal uuele nõuandeteenuste arhitektuurile ülemineku ettevalmistamine.

Nõuandeteenistuse METK-iga liitumise ettevalmistamiseks viidi kevad-suvel läbi hange nõuandetoetuse regulatsiooni õiguslikuks analüüsiks ja lepingulise baasi loomiseks suhetes nõustajatega. Tellimuse aluseks võeti nõuandetoetuse määruse tööversioon, mis osutus ennatlikuks, kuna määruse lõppversioon erineb oluliselt varasemast tööversioonist kogu nõuandesüsteemi korralduses.

Vastavalt uuele nõuandeteenuste arhitektuurile puudub nõuandeteenuste osutamisel alates 2024. aastast üks keskne asutus ning nõuandetoetust taotlevad PRIA-lt nõustajad ise. Seoses sellega puudub nõustajatel motivatsioon astuda lepingulistesse suhetesse METK-iga, mis omakorda vähendab METK-i võimalusi nõuandeteenuste pakkumist suunata. METK-i oluliseks rolliks on arendada nõustajate pädevust koolituste, teabevahetuse ja digitaalsete tööriistade toel, samuti valideerida nõustajate nimekirja kandmist taotlevate isikute pädevust nõuandeteenuste osutamiseks. Koostöös PRIAga arendati välja nõustajate kliendikeskkond (nõustajate nimekirja haldamiseks) ePRIA süsteemis (vt Digiarendused).

Nõustamismetoodika koolitustre rahvusvaheliselt tunnustatud ja üle Euroopa laialt kasutatava [sertifikaadi CECRA](#) (*Certificate for Consultants in Rural Areas*) õiguste saamise protsessi esimene etapp on läbitud, teine lõpetamisel. METKil on CECRA sertifikaatide regionaalse

tunnustusasutuse õigused, välja valitud koolitusmoodulite pakkuja õiguste saamine on vormistamisel.

Nõustajate koolituste 2024. aasta kava koostamine toimub 2024. aasta alguses. Jaanuaris 2024 toimus nõustajate taimkaitsekoolitus, märtsis ja aprillis keskkonnajalajälje hindamise tööriistade kasutamise koolitused, vähemalt kolm nõustamismetoodika koolituse moodulit ning innovatsioonimeetodite koolitus. Lisaks koolitustele korraldatakse 2024. aastal temaatilisi seminare, sh näiteks traditsiooniline pindala- ja loomatoetuste infopäev.

AKIS tegevuskavast väljaspool toimuvate, kuid temaatiliselt sellega seotud tegevustena esitas METK 2023-ndal aastal:

a) SA Kutsekojale taotluse konsulentide kutse andja õiguste saamiseks järgmiseks 5 aastaks. Toiduainetööstuse ja põllumajanduse kutsenõukogu otsus konsulendi kutse andja õiguste kohta kehtib kuni novembrini 2028.

b) PRIAle taotluse nõustajate järelkasvuprogrammi riigihanke täitmiseks. Läbirääkimised hanke täitmise täpsemate tingimuste osas toimuvad 2024. aasta alguses ning programmi tegevused viiakse ellu 2024. – 2025. aastal.

Arenguprogrammid

REM tegi METKile ettepaneku 2022. aasta teenusdisaini programmi tulemusena valminud kahe programmi elluviimiseks kas AKIS sekkumise või Teadmussiirde programmide raames. Nii ühistegevuse teemalise tootjaorganisatsioonide arenguprogrammi kui ka noorte toidutootjate arenguprogrammi põhimõtete läbitöötamisega on METKis alustatud.

Noortele toidutootjatele suunatud inkubatsiooniprogrammi ettevalmistamine on lõpujärgus. Programm on suunatud alustavatele põllumajandustootjale eesmärgiga suurendada põllumajandusliku tegevusega alustava noore baastadmiseid ja oskuseid. 12-kuulise programmi raames pakutakse osalejale põllumajandus- ja toidusektoris ettevõtluse alustamiseks toetavaid koolitusi, mentori tuge tegevuste planeerimisel ja elluviimisel, kontaktvõrgustiku loomise võimalust, Eesti-sisest õppereisi tutvumaks parimate praktikatega. Programmi eeldatav algusaeg on 2024. aasta märtsikuus. Programmi ettevalmistamisel on olnud tihe koostöö ministeeriumiga.

Ühistegevuse arenguprogrammi läbirääkimistel REMiga sügisel 2023 lepitati, et tegemist on eelkõige individuaalse teenusega olemasolevatele ühistutele kasvamiseks, sh tootjaorganisatsioonideks kasvamisel või kvaliteedikavadeni jõudmiseks. (*Üritusi, videoid ja taskuhäälinguid ning ühistute juhendamist korraldati 2023. aastal eelkõige ÜhendPIPide projektide raames.*) Sellisest individuaalsest lahendusest koos üksikute üritustega kogu Eesti ühistegevusele siiski ei näi piisavat ning võimalused programmiliseks korraldamiseks kaalutakse 2024. aastal veelkord läbi Eesti Maaülikooli, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja ja METKi koostöös.

Digiarendused ja teabesalv

Nõuandeteenuse keskkonna väljaarendamine on alanud. Nõuandeteenuse osutajate nimekirja ja nõustajate otsingu vormi funktsionaalsuse METKi äritellimus on PRIAle esitatud. PRIA on koostanud äritellimuse alusel IT analüüsi ja arendustöödega on alustatud. PRIA e-teenusesse on valminud nõuandeteenuste moodul ja loodud on nõuandeteenuste osutajate nimekirja andmebaasitabelid. Enamik vaja olnud töödest nõustajate nimekirja haldamiseks said valimis, siiski arendustööd jätkuvad 2024. aastal.

2025. aasta jooksul on plaanitud töösse rakendada digitaalne teabeplatvorm „**teabesalv**“, võttes aluseks vähemalt seniste pikk.ee, maainfo.ee ja toiduteave.ee kogemusi ning PRIA eeltööd

maavärava kontseptsiooniga. 2023. aastal alustati eelpool toodud portaalide andmete analüüsi ja koostöös PRIA Maavärava meeskonnaga jätkub 2024. a uue teabeplatvormi kavandamise eeltöö. (*Teabesalve kavandamise tööde nihkumine tulenes nõuandeteenuse kliendikeskkonna tööde mahust.*)

Teabesalve arendustööde aluseks on kirjalik äritellimus ning prototüüp, mis tellitakse raamhanke "Kasutajaliidese (UI) ja kasutajakogemuse (UX) analüüs, disain ning prototüübi loomine" raames 2024. aastal. Hanke eesmärk on leida 24-kuuks raamlepingu partner, kes loob prototüübi uuele veebilehele, mis seob üheks tervikuks hetkel olemasolevad ja eraldiseisvad veebilehed pikk.ee ja selle alamdomeeni teabesalv.pikk.ee, maainfo.ee ning toiduteave.ee.

Hange avaldatakse 2024. a märtsikuu jooksul ning prototüübi põhiosa valmimine on planeeritud 2024. aasta II kvartali lõpuks. Prototüüp põhineb kaasavate meetodite abil läbi viidud kasutajakogemuse- ja kasutajaliidese analüüsil, uue veebilehe kasutajatest lähtuval struktuuril ning disainil.

Peale prototüübi põhiosa valmimist, on plaanis teostada PRIAs teabesalve arenduse hange, et arendusega saaks alustada 2024 III kvartali lõpus või IV kvartali alguses.

Teadmussiire

Alates 2024. aasta teisest poolest algab teadmussiirde **programmide** tegevuste üleviimine AKIS sekkumise raamistikku, suurem muutus toimub 2025. aastal. Nagu oli ette teada, ei ole teadmussiirde tegevuste ületoomiseks AKIS sekkumise raamidesse suuremaid arenguid toimunud käimasolevate riigihangete kaudu toimivate programmide tõttu. Teadmussiirde tegevuste kavandamise ja ellu viimise uute põhimõtete laiapõhjaline arutelu, kokkulepete sõlmimine ja tulemuste esitlemine toimuvad 2024. aastal. Samuti tegeletakse 2024. aasta jooksul tegevuste valikuga, sh arvestades sihtrühma laienemist tarbijani.

Alates 2024. aastast on ootus **AKIS osakute** rakendamise võimaluste ja vajaduste eelhindamise võimekuseks. Esmased arutelud teenuse pakkumiseks REM juhtimisel on toimunud (5 kohtumist). Lahendust osaku rakendamiseks ebamõistliku administratiivse koormuseta ning ettevõtjatele kasulikult seni veel leitud ei ole.

AKIS üksuse töötajad METKis

Aasta lõpuks oli tööl on suur osa vajalikust personalist: 7 kuu keskmisena rakendatud 6,4 arvestuslikku töökohta (tööaja ekvivalent) kavandatud 9 töökooha asemel. Värbamine ei olnud alati edukas. METKis panustavad AKIS üksuse toimimisse järgmised inimesed:

- võrgustiku osakonna juhataja (ametikohtal püsis inimene neli kuud 0,6 koormusega, teistkordse värbamisega asus osakonnajuhataja tööle veebruaris 2024);
- võrgustiku osakonna arendusjuht (0,5 töökoormus);
- innovatsiooniteenistuse juhataja;
- innovatsiooniteenistuse konsulent (0,3 töökoormus alates september, Ühistegevuse arenguprogramm);
- nõuandeteenistuse juhataja (0,6 töökoormus);
- nõuandeteenistuse projektijuht (0,5 koormus alates oktoober, Noore põllumajandustootja arenguprogramm);
- digiteenuste projektijuht (teenuste arendamise osakond, teabesalve ja kliendikeskkonna arendamine);
- teenusdisainer (teenuste arendamise osakond, 0,5 töökoormus alates september);
- kommunikatsioonispetsialist (turundus- ja kommunikatsiooni osakond);
- multimeediaspetsialist (võrgustiku osakond, 0,3 töökoormus);

- finantsjuht ja hankespetsialist (a' 0,5 töökoormus, finants- ja strateegiaosakond).

Tabel 4. AKIS eelarve detailne kasutamine 2023. aastal .

Tegevuskulud	AKIS juhtimine	Innovatsioon	Nõuandeteenistus	Digiarendus	Kokku METK:	Kommentaariid
1. Töötajate palgakulud	78 322	27 683	21 714	42 428	170 147	Sh 24 708 € AKIS juhtimises on kaasnevate töötajate tasud
2. Eksperttasud	6 900		6 900		13 800	Õigusabiteenus nõuandetoetuse rakendamiseks
3. IT tark ja riistvara					0	
4. Töötajate lähetused, täiendkoolitused, transport jm	6 575				6 575	Sh 7 välislähetust, transpordikulud
5. Teavitamine ja avalikustamine	30 648				30 648	Sh ekspertiis arenguvisionile 10 440 € Sh OÜ Velvet teenused 20 208 €
6. Sündmuste korraldamine	824	4 952			5 775	Sh innovatsioonipäev 4952 €
Üldkulu	25 522				25 522	Sh METK üldkulud (15% personalikulust)
Kokku	148 791	32 634	28 614	42 428	252 467	